Grafisk manual

I denna manual hittar du de regler och riktlinjer du behöver för att utforma kommunikation med Fria Läroverken som avsändare.

Fria Läroverken Grafisk manual Översikt

Översikt

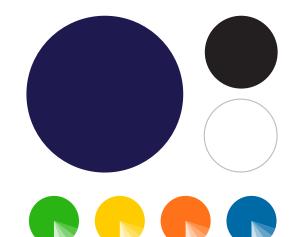
I denna manual hittar du de regler och riktlinjer du behöver för att utforma kommunikation med Fria Läroverken som avsändare.

Du hittar här regler för hur Fria Läroverkens symbol, ordmärke, tagline och logotyp får användas. Vidare återfinns här riktlinjer för den informella Friasymbolen, liksom för färger och typografi. Med stöd i manualen kan du utforma de kommunikativa enheter du behöver i det dagliga arbetet.

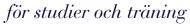

AaBbCc 123

ABCDEFGHIJKLMNOQRTSVWXYZÅÄÖ abcdeghijklmmopqrstuvwxyzäö 123456789 (!?#=&/+÷≈")

AaBbCc 123

ABCDEFGHIJKLMNOQRTSVWXYZÅÄÖ abcdeghijklmmopqrstuvwxyzäö 123456789 (!?#=&/+÷≈")

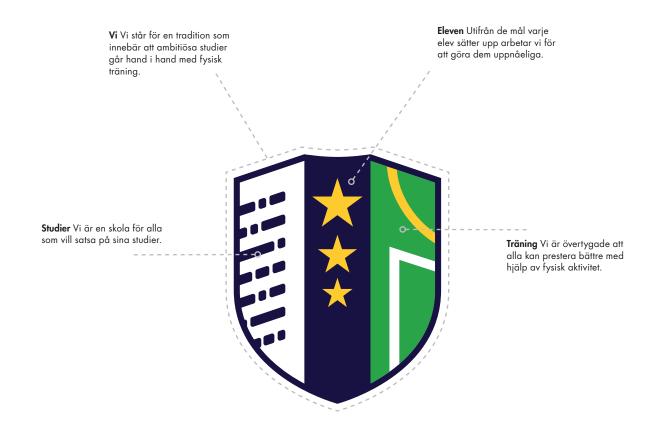
Skölden

Vapenskölden

Fria Läroverkens primära, formella symbol är en vapensköld. En vapensköld är en gammal symbol som representerar trygghet och stabilitet och som visar för omgivningen att "det här är vi, och vi är här för att stanna". I vapenskölden har vi lagt in tydliga och samtida grafiska signaler som representerar våra kärnvärden.

I sköldens vänstra, vita fält finns en grafisk representation av text som är grunden till mänsklighetens bevarande och överförande av kunskap. I det högra fältet finns en grafisk representation av en idrottsplan som symboliserar Fria Läroverkens strävan att ge eleverna goda fysiska förutsättningar inför framtiden. I mitten finns ett blått fält med tre stjärnor. De representerar skolan (blått fält) och eleverna (en stjärna för varje år på Fria Läroverken).

Skölden symboliserar summan av vårt erbjudande till våra elever. Vi erbjuder studier och träning. Vårt fokus är att ge dig, som elev, goda förutsättningar för ett bra liv. Att bidra till att göra dig till den stjärna du kan vara. Skölden får endast användas på godkända sätt, vilka framgår av exemplen.

Fria Läroverken Grafisk manual Skölden

Användning av symbolen

Ordmärke

Fria Läroverken Grafisk manual Ordmärke

Ordmärke

Utöver skölden har vi en formell typografering av vårt namn och vår tagline. Varje skola är ett lokalt varumärke, varför skolans lokalisering har en framträdande roll i ordmärket. Det lokala ordmärket ska användas när skolan talar med sin omgivning. Ordmärket utan lokal anknytning ska användas när organisationen som helhet talar med sin omgivning och när vi producerar enheter som är för dyra att lokalanpassa, t ex en datorväska eller liknande.

Ordmärket ska endast användas ensamt i sammanhang när vår sköld har en lämpligare placering än i direkt anslutning till ordmärket på det vis som den är i vår logotyp (se nästa sida). Detta kan röra sig om t ex en tröja där skölden kan utgöra ett fint bröstmärke utan ordmärket. Detta innebär att ordmärket är en symbol som skolorna inte ska använda i annat än av central godkända sammanhang. Ordmärket får endast användas på godkända sätt (se exempel) och finns både som centrerad och vänsterställd variant.

KARLSTAD Fria Läroverk

för studier och träning

KALMAR Fria Läroverk för studier och träning

för studier och träning

LINKÖPING Fria Läroverk för studier och träning

MALMÖ Fria Läroverk för studier och träning NORRKÖPING Fria Läroverk för studier och träning

KARLSHAMN

Fria Läroverk

YSTAD Fria Läroverk för studier och träning Fria Läroverken Grafisk manual Ordmärke

Specialfall av ordmärket

Det finns situationer där hela Fria Läroverken är avsändare. Då använder vi en specialversion, enligt exemplet till höger.

FRIA LÄROVERKEN

för studier och träning

FRIA LÄROVERKEN

för studier och träning

Logotyp

Logotypen

Fria Läroverkens logotyp är vår vapensköld i kombination med ortnamn, organisationsnamn (wordmark) och tagline. Den är som logotyp betraktat en mycket komplex symbol som är svår att applicera. Den är så pass komplex för att det är en mängd goda värden som vi tar vara på genom att den är det. Du får aldrig utelämna någon del av vår logotyp för att du tycker det blir snyggare, enklare eller på något annat sätt bättre utan än med. Men du får placera de olika delarna i andra relationer till varandra.

Exempel: På våra träningströjor står vår tagline i nacken för att logotypen på bröstet ska få möjlighet att vara lite tydligare. Precis som för de flesta andra organisationer och varumärken så är vårt namn mer känt än vår logotyp. Alltså får ordmärket i undantagsfall användas utan skölden när vi av t ex platsbrist inte kan ha med hela logotypen. Skölden utan ordmärke får endast användas om du är alldeles säker på att mottagaren vet vem som står bakom skölden (exempelvis som en stämpel på ett betyg till en elev som gått vår utbildning).

Logotyp, ort Vänster

Logotyp, ort

Logotyp, koncern Vänster

Logotyp, koncern Centrerad

Logotyp Utan tagline

Eftersom vår logotyp är komplex på så sätt att den har flera beståndsdelar, kan det förekomma situationer när den behöver användas utan tagline. Men taglinen eller dess andemening måste i så fall finnas med på annan plats på den aktuella enheten.

Enda tillfället när vi tillåter avsteg från denna regel är när både ortnamn, organisationsnamn, tagline och sköld helt enkelt inte får plats på enheten. Exemplen här intill visar hur detta ska utformas.

Tagline

En beståndsdel i vår logotyp är vår tagline "för studier och träning". Den belyser en av de viktigaste delarna som skiljer ut oss från andra gymnasieskolor. Alltså är den viktig för oss, inte minst under en period när vi håller på med ett medvetet arbete för att befästa och förtydliga den positionen.

för studier och träning

Friyta och storlek

Då logotypen ofta exponeras tillsammans med andra element finns en friyta. Inom friytan får inga objekt placeras.

En större friyta är dock att föredra.

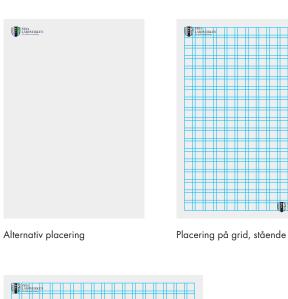

Minsta storlek = 18 mm

Placering

Vänster

Logotypens föredragna placering är det nedre högra hörnet. Det finns dock tillfällen då en placering uppe till vänster är nödvändig. Detta gäller t ex på webben, på utomhusannonser och korrespondensmaterial. Logotypen ska alltid justeras gentemot marginalerna.

Placering på grid, liggande

Primär placering

Placering Centrerad

Logotypen kan under vissa förutsättningar behöva placeras centrerat. Föredragen placering beror på satsytans storlek.

Primär placering

Placering på grid, stående

Placering på grid, liggande

Bakgrund

Logotypen kan placeras på både vita och färgade ytor, samt på bilder och mönster. Viktigt är dock att den alltid kontrasterar tillräckligt mot underlaget för att bli så tydlig som möjligt. Undvik alltid stökiga och oroliga bakgrunder.

Förbjudet

Fria Läroverkens logotyp är unik. Det betyder att vi inte får skapa egna versioner, med liknande form eller bokstäver. Den får inte heller manipuleras formmässigt på något sätt.

Pressa aldrig ihop eller drag ut logotypen

Förändra aldrig storleken på enstaka delar

Återskapa aldrig logotypen med andra typsnitt

Vrid aldrig logotypen

Använd aldrig effekter

Lägg aldrig till text eller andra grafiska element i logotypen

FRIA-symbolen

Fria Läroverken Grafisk manual FRIA-symbolen

FRIA-symbolen

Friasymbolen är inte Fria Läroverkens logotyp. Vår logotyp är vår vapensköld i kombination med ortnamn, organisationsnamn och tagline. Friasymbolen är våra elevers symbol som de, eleverna, får använda som en informell symbol för att uttrycka sin stolthet över sin skola. Den kan jämföras med att vårt formella namn är t ex Malmö Fria Läroverk men i vardagstal kommer våra elever hänvisa till sin skola med förkortningen "Fria". Detta är en beprövad tradition inom utbildningsväsendet. Exempel: Alla som gått på eller överväger att gå på University of California Los Angeles känner till dess logotyp och känner stolthet över den. De har i sin tur lärt oss andra att känna till UCLA.

Friasymbolen ska aldrig förekomma som avsändare av information till våra elever, våra presumtiva elever, deras föräldrar eller våra samarbetspartners.

Förutsatt att det är Fria Läroverken och inte skolans elever som tagit fram enheten bör Friasymbolen inte förekomma utan att vår logotyp finns med.

För närvarande är detta vår enda informella symbol. Den följer inte samma strikta regler som vår logotyp. Den får vridas och vändas, skäras i beståndsdelar, adderas saker till och generellt sett vara kreativ med. I förlängningen är det sannolikt att vi kommer att ha fler versioner av informella symboler, men nu i början av vårt varumärkesarbete håller vi oss till den här.

Logotypen och FRIA-symbolen

Fria Läroverken Grafisk manual Logotypen och FRIA-symbolen

Relationen mellan vår logo och FRIAsymbolen

I flera fall kan det förekomma att både vår logotyp och Friasymbolen är med på en enhet eller i en situation. Som framgår av tidigare texter fyller de olika funktioner. Deras relation till varandra kan jämföras med tröjor från ett sportklädmärke, t ex Nike. Nike gör mängder av hoodies, t-shirts, träningströjor osv. En del av dem har olika tryck på som uttrycker vad Nike står för. Alla har Nikes logotyp någonstans på plagget. Ingen produkt saknar logotypen. Vår logotyp är vår logotyp. Friasymbolen är trycket.

Detta betyder att när vi, som organisation, tar fram enheter ska logotypen i en eller annan form vara med. När enheten gör en elev till en budskapsbärare får Friasymbolen vara med, gärna i en framträdande roll.

Exempel 1: Träningströjor. Vår elev är mottagare för vår logotyps budskap. Elevens omgivning är mottagare för Friasymbolen.

Exempel 2: Mässa. Vår logotyp är med som symbol för Fria Läroverken, vårt fokus på studier och träning, vår historia och ordning och reda. Friasymbolen kan vara med som en symbol för våra starka och självständiga elever som mässbesökarna kan möta i vår monter.

När, var och hur?

Formella sammanhang

Betyg Visitkort Brevpapper Presentationer med mera

Semiformella sammanhang

Broschyr Webbplats med mera

Mixade sammanhang

Mässor Öppet hus med mera

Semiinformella sammanhang

Träningskläder Vattenflaska Träning Aktivitet i skolans regi med mera

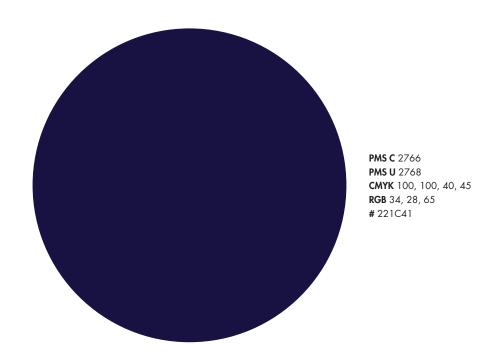
Informella sammanhang

Studenttröja EM3A 2020! Flak Utanför skolan i egen regi med mera FRIA

Färger

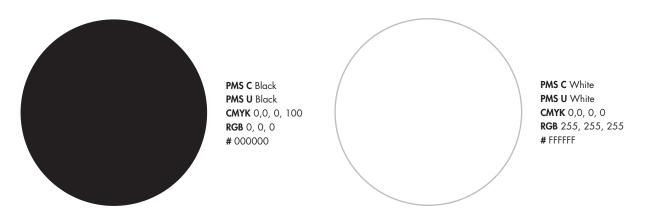
Identitetsfärg

Identitetsfärgen ger (ihop med komplementfärgerna) Fria Läroverken en formell framtoning. Klassiskt blå är vår identitetsfärg. Denna huvudfärg är tänkt att användas på heltäckande ytor (inte som detaljfärg) med negativ text. Varken huvudfärgen eller huvudkomplementfärgerna ska användas i varianter med lägre färgrymd.

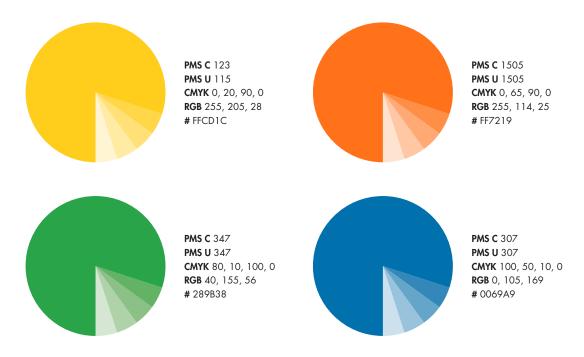
Komplementfärger

Komplementfärgerna ger (ihop med identitetsfärgen) Fria Läroverken en formell framtoning. Vitt och svart är tänkta att föra tankarna till läroböcker där bottenfärgen är vit och texten svart till skillnad från t ex reklamtrycksaker där färg ofta appliceras på text. Varken huvudfärgen eller huvudkomplementfärgerna ska användas i varianter med lägre färgrymd.

Accentfärger

Accentfärger finns till för att addera uppmärksamhet och ungdomlighet. Komplementfärgerna ska inte användas som heltäckande ytor utan är främst till för att dra uppmärksamhet till specifika detaljer. Komplementfärgerna är baserade på färgpsykologi i lärandemiljöer varför de i framtiden kan bli aktuella för färgsättning av själva skolmiljön – men det är inte aktuellt i detta skede. Komplementfärgerna får användas i varianter med lägre färgrymd.

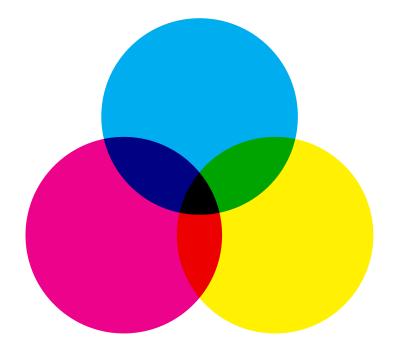
Om färger

Fyrfärg eller **CMYK** innebär tryck med tryckteknikens tre grundfärger cyan (C), magenta (M) och gul (Y) samt svart (K). De blandas i nämnda ordning, i varierande proportioner, för att ge önskad färg.

NCS är ett system för benämning av cirka 1500 färger. Systemet bygger på de färgegenskaper som människan direkt kan uppfatta och används bl a inom färghandeln.

Pantone eller **PMS** är ett internationellt system för benämning av ett tusental färger. Används i stor utsträckning av formgivare och tryckerier. Färgerna redovisas i kataloger tillsammans med recept på hur de blandas. C står för coated och används på bestruket papper. U står för uncoated och används på obestruket papper.

RGB eller **sRGB** står för blandningen av grundfärgerna rött (R), grönt (G) och blått (B), speciellt avpassad för visning på skärm.

För att säkerställa att färgerna alltid används på rätt sätt finns färgfiler att konsultera.

Typografi

Rubrik

Bodoni är Fria Läroverkens huvudtypsnitt. Bodoni används i rubriksättning och i löpande text. Varianten av Bodoni som vi valt heter Bauer Bodoni. Skärningarna som är accepterade är Roman, Roman Italic, Bold, Bold Italic. Accepterade skärningar är Roman*, Italic, Bold eller Bold Italic.

Bodoni kan vara olämpligt och svårläst om graden blir för liten eller om texten ligger mot en tonplatta eller en bild. Då använder vi Futura istället.

I sammanhang där Bauer Bodoni inte finns att tillgå är **Bodoni MT** en acceptabel ersättning.

Bauer Bodoni AaBbCc 123

Roman

ABCDEFGHIJKLMNOQRTSV WXYZÅÄÖabcdeghijklmmop qrstuvwxyzäö123456789 (!?#=&/+÷≈")

Bold

ABCDEFGHIJKLMNOQRTSV WXYZÅÄÖabcdeghijklmmop qrstuvwxyzäö123456789 (!?#=&/+÷≈") Roman italic

ABCDEFGHIJKLMNOQRTSV WXYZÅÄÖabcdeghijklmmop qrstuvwxyzäö123456789 (!?#=&/+÷≈")

Bold italic

ABCDEFGHIJKLMNOQRTSV WXYZÅÄÖabcdeghijklmmop qrstuvwxyzäö123456789 (!?#=&/+÷≈")

^{*}Roman kan i vissa sammanhang heta Regular eller dylikt.

Brödtext

För rubriker och andra paratexter och för löpande text i svårlästa sammanhang är Futura det rekommenderade typsnittet. Accepterade skärningar av Futura är Book, Medium, Heavy och Bold. Vi använder alltså inte kondenserade eller kursiverade varianter.

I sammanhang där Futura inte finns att tillgå är **Arial** en acceptabel ersättning.

Futura AaBbCc 123

Book

ABCDEFGHIJKLMNOQRTSV WXYZÅÄÖabcdeghijklmmop qrstuvwxyzäö123456789 (!?#=&/+÷≈")

Heavy

ABCDEFGHIJKLMNOQRTSV WXYZÅÄÖabcdeghijklmmop qrstuvwxyzäö123456789 (!?#=&/+÷≈")

Medium

ABCDEFGHIJKLMNOQRTSV WXYZÅÄÖabcdeghijklmmop qrstuvwxyzäö123456789 (!?#=&/+÷≈")

Bold

ABCDEFGHIJKLMNOQRTSV WXYZÅÄÖabcdeghijklmmop qrstuvwxyzäö123456789 (!?#=&/+÷~")

Case

Vi använder versalgemener för såväl rubriker som löpande text.

Lorem ipsum dolor

Nisl docendi cotidieque te has. Repudiare theophrastus ius id, nisl nobis malorum ne mei, ipsum mazim ubique eu eum. Soluta pericula explicari cu nec, aeterno maiestatis nam in. Molestiae efficiendi cu sea. Quo ad semper tractatos, te mel debet.

LOREM IPSUM DOLOR

NISL DOCENDI COTIDIEQUE TE HAS. REPUDIARE THEOPHRASTUS IUS ID, MISL NOBIS MALORUM NE MEI, IPSUM MAZIM UBIQUE EU EUM. SOLUTA PERICULA EXPLICARI CU NEC, AETERNO MAIESTATIS

Använd inte versaler i rubriker eller brödtext

Justering

Vi använder alltid vänsterjusterad text.

I vissa fall kan det vara nödvändigt att centrera text men var restriktiv med det.

Lorem ipsum dolor

Nisl docendi cotidieque te has. Repudiare theophrastus ius id, nisl nobis malorum ne mei, ipsum mazim ubique eu eum. Soluta pericula explicari cu nec, aeterno maiestatis nam in.

Lorem ipsum dolor

Nisl docendi cotidieque te has. Repudiare theophrastus ius id, nisl nobis malorum ne mei, ipsum mazim.

Obs!

Var restriktiv med centrering av text

Lorem ipsum dolor

Nisl docendi cotidieque te has. Repudiare theophrastus ius id, nisl nobis malorum ne mei, ipsum mazim.

Högerställ inte texten!

Avstånd mellan bokstäver

Vi använder standardavstånd mellan bokstäver. Ord i mindre storlekar behöver mer avstånd mellan varje bokstav för optimerad läsbarhet. Om du ökar teckenstorleken, behöver du även minska avståndet mellan bokstäverna.

Nisl docendi cotidieque te has. Repudiare theophrastus ius id, nisl nobis malorum ne mei, ipsum mazim ubique eu eum. Soluta pericula explicari cu nec, aeterno maiestatis nam in. Molestiae efficiendi cu sea. Quo ad semper tractatos, te mel debet omnesque volutpat. Ex sententiae referrentur eam nostro euismod intellegebat cu. Atomorum postulant et per. Velit albucius ei sed.

Nisl docendi cotidieque te has. Repudiare theophrastus ius id, nisl nobis malorum ne mei, ipsum mazim ubique eu eum. Soluta pericula explicari cu nec.

Förtäta inte avståndet mellan bokstäverna

Nisl docendi cotidieque te has. Repudiare theophrastus ius id, nisl nobis malorum ne mei, ipsum mazim ubique eu eum. Soluta

Glesa inte ut avståndet mellan bokstäverna

Radavstånd

Vi använder autoinställningen för radavstånd, vilket är 120%. Anpassa vid behov för läsbarhet från -10% till +10%. Nisl docendi cotidieque te has. Repudiare theophrastus ius id, nisl nobis malorum ne mei, ipsum mazim ubique eu eum. Soluta pericula explicari cu nec, aeterno maiestatis nam in. Molestiae efficiendi cu sea. Quo ad semper tractatos, te mel debet omnesque volutpat. Ex sententiae referrentur eam nostro euismod intellegebat cu. Atomorum postulant et per. Velit albucius ei sed.

Nisl docendi cotidieque te has. Repudiare theophrastus ius id, nisl nobis malorum ne mei, ipsum mazim ubique eu eum. Soluta pericula explicari cu nec.

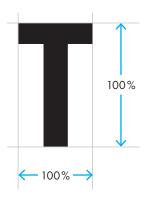
Minska inte avståndet mellan raderna

Nisl docendi cotidieque te has. Repudiare theophrastus ius id, nisl nobis malorum ne mei, ipsum mazim ubique eu eum. Soluta pericula explicari cu nec.

Öka inte avståndet mellan raderna

Teckenproportioner

Vi låter alltid den proportionerliga skalan vara inställd på 100%. Förvräng aldrig texten.

Lorem ipsum dolor

Dra inte ut texten

Tryck inte ihop texten

Typografiska utsmyckningar

De typsnitt vi använder ska aldrig varieras. Lägg aldrig till typografiska eller grafiska utsmyckningar.

Färg

Vi använder svart typsnitt mot vit bakgrund, eller vitt typsnitt mot svart bakgrund. En färgsatt bakgrund får användas när det finns ett tydligt syfte med detta – inte för att utsmycka.

Lorem ipsum dolor

Nisl docendi cotidieque te has. Repudiare theophrastus ius id, nisl nobis malorum ne mei, ipsum mazim ubique eu eum. Soluta pericula explicari cu nec, aeterno maiestatis nam in. Molestiae efficiendi cu sea. Quo ad semper tractatos, te mel debet.

Lorem ipsum dolor

Nisl docendi cotidieque te has. Repudiare theophrastus ius id, nisl nobis malorum ne mei, ipsum mazim ubique eu eum. Soluta pericula explicari cu nec, aeterno maiestatis nam in. Molestiae efficiendi cu sea. Quo ad semper

Nisl docendi cotidieque te lias. Repudiare theophrasius ius id, nisl nobis malorum ne mei, ipsum mazim obique eu eum. Soluta Nisl docendi cotidieque te has. Repudiare theophrastus ius id, nisl nobis malorum ne mei, ipsum mazim ubique eu eum. Soluta Nisl dosendi cotidieque te has. Repudiare the phrostus ius id, nisl nobis molorum ne mei, ipsum mazim ubique eu eum. Soluta

Radlängd

För att upprätthålla maximal läsbarhet försöker vi alltid hålla radernas längd mellan 50 och 75 tecken, inklusive mellanslag.

